

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4:50 fl.

Pentru străinătate:
Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Cuincuenalele preoților.

Imprejurarea, că în comisiunea financiară a dietei cu prilejul desbaterei bugetului ministrului de culte pe anul 1913, nu s'a spus nici un cuvânt privitor la cuincuenalele preoților, produce mare nemulțumire în tagma preoțască.

Și cu tot dreptul! Căci pe când toți factorii vieții constituționale s'au îngrijit de soarta slujbașilor săi, îmbunătățindu-le situația conform împrejurărilor de azi, singur preoțimea, care prin însași menirea sa este cel mai important factor al vieții de stat — întru cât dă patriei cetățeni morali și iubitori de țară — a fost mereu amânată și neîndreptățită.

Și în special noi preoții români greco-catolici am avut mai mult parte de această *amânare*.

Mai bine de 200 ani Arhieriei bisericii noastre cunoscând mizeriile și neajunsurile cu cari are a se lupta preoțimea subalternă, în repetite rânduri au cerut guvernului țării împlinirea *dreptelor pretenziuni* ale preoților.

În sfârșit târziu de tot *la 1908* a fost sancționată legea de congruă, care în loc de a produce mulțumiri a divizat preoțimea noastră în două tabere: *îndestuliți* și *neîndestuliți*, care stare de lucruri dăinuiește și acum...

După comunicatul foilor maghiare — zice-să —, că guvernul încă în decursul *acestui an* va depune pe biroul camerei *proiectul de lege* despre îmbunătățirea stării materiale a preoților prin acordarea de *cuincuenale*, pentru acoperirea cărora a preliminar în bugetul anului viitor 1913 suma de *3 milioane 690 mii 267 cor.*, și că în acest an proiectul să va ridica la valoare de lege.

Până la sfârșitul acestui an mai sunt abia 6 săptămâni și să prea

poate că în acest scurt interval de timp promisiunea ministrului de culte în această chestiune vitală a preoțimei noastre să devină un fapt împlinit.

E întrebarea însă, că oare proiectul menționat aduce-va mulțumire ori din contră? Nefind în poziție a cunoaște în amănunte intențiunile depuse în acel proiect de ex. suma cuincuenalului precum și *modalitatea împărțirii*, de sine ni se pune întrebarea, că oare în acest caz fi-va *drept* dl ministru ori și prin acordarea acestui *nou favor* urmărește anumite scopuri, cari a le prevedea de pe acum nu putem?

Înainte de ce dar acest proiect va deveni lege să impune din parte-ne *până încă nu e prea târziu*, a ne interesa cu tot inădinsul și a ne folosi de toate mijloacele legali, ca justa cerere a preoțimei noastre să se rezolve în mod ecuitabil.

În rândul întâi ca cei mai chemați și mai îndatorați a apăra interesele preoțimei sunt Preasfinții noștri Arhieriei, cari să fie rugați să ceară celor în drept, ca la rezolvirea îmbunătățirii stării materiale a preoțimei noastre, să țină seama de dorințele clerului și a bisericii greco-catolice române, care dintre toate bisericile din patrie e cea mai slab retribuită, cu toate că în privința sarcinilor *deopotrivă* contribuim în visteria statului, din care și noi avem *drept* a fi retribuiți în forma în care sunt retribuite bisericile și preoții celorlalte confesiuni. Considerând situația favorabilă a oficialilor de stat, cari pe lângă salare corăspunzătoare, mai primesc din visteria statului *adause de scumpete, bilete reduse pe căile ferate etc.*, de cari noi nu suntem împărțșiți, considerând scumpetea enormă a traiului, mai departe recoalta slabă din anul acesta, frica de o recoaltă rea în anul ce vine, congrua — de 1600 respective

800 coroane e o sumă atât de neînsămnată, încât un traiu cât de simplu închipui nu se poate.

Din acestea motive credem reclamată pășirea energică a iubiților noștri Arhieriei, ca nu cumva prin nepăsarea noastră, la sancționarea legii de congruă, *prin acordarea cuincuenalelor*, să se creeze bisericii și preoților noștri o stare de nesuferit și insuportabilă!

Îndrăsnim a înainta această cerere înaltei corporațiuni a Arhierilor noștri, cu atât mai vârtos, că modul de vedere al celor dela cârmă pare a se fi schimbat față de noi *în mod favorabil* în zilele din urmă, și cu cât Arhieriei bisericii neunite, după cum aflăm, au obținut *rezultate îmbucurătoare*, în urma drumului, ce l-au făcut zilele aceste la Pesta, chiar în chestia ameliorării retribuției, ce le compete preoților neuniți.

Tisza despre votul universal:

•Az Ujság publică un articol, scris de Tisza István, pentru numărul proxim din revista Figyelő. În acest articol apelează autorul la sentimentele patrioce ale muncitorilor dela orașe, îndemnându-i, ca să nu mai stăruie pe lângă votul universal și secret, deoarece, acela e împotriva intereselor muncitorilor. „E oare în interesul muncitorului industrial, ca să fie împărțșiți de acest drept (sufragiul universal) și masele poporului dela sate, cari formează majoritatea locuitorilor țării?” De bună seama, că nu. O privire asupra datelor noastre statistice e de ajuns, ca pe fiecare să-l convingă, că cu ajutorul votului universal adevărat, aceste mase populare dela sate ajung la o prevalență, care înghite tot cu toate că masele aceste sunt absolut incapabile, de a exercia drepturi politice conștiente. Sunt deopotrivă lipsite de încredere din punctul de vedere al *unității naționale*, al culturii și progresului omenesc. Jucării ușoare în mâinile demagogilor naționaliști, clericali și agrarieni. Acesta ar fi deci interesul muncitorimei maghiare, ca să se extradee unei astfel de dominații?”

Vorba veche: „Nu se poate face aici nimic, de oarece le e frică de naționalități. Deci, mai așteptați oameni buni, până lui Tisza și celorlalți nu le va fi frică! — Atunci mult veți aștepta!”

Războiul.

(Quintus.)

Cine cunoaște bubuitul tunurilor, acela știe, că războiul ce decurge acum e foarte sângeros și crudel. Rapoartele laconice ale bulgarilor spun numărul morților numai așa cu număr rotund, pe când de ex. la patru mii morți corăspund de regulă vre-o 25 mii de răniți. În schimb oștirile turcești în retragerea lor, aprind tot ce le stă în cale și — cum de multe ori s'a putut ceti, — măcelăresc pe locuitorii creștini fără nici o milă.

Și dacă lucrurile aceste numai pe jumătate sunt adevărate și atunci e îngrozitor. Cel puțin pe jumătate se pare apoi, că sunt adevărate. Explicarea probabil e în faptul, că locuitorii creștini (bulgarii, sârbii sau grecii din imperiul otoman) în multe locuri ajută inamicilor, cari au pătruns în țară și astfel își expun pe cei de un sânge cu ei răsbunării turcilor.

De altă parte oștirea europeană a turcilor, în urma prostiilor învățate din cărți de partida tinerilor turci — e plină de ostași bulgari, greci și sârbi, cari de altcum sunt supuși turci. Aceștia apoi fug sau dezertează. În Athena formează adevărate legiuni de fugari și le conduc contra turcilor.

Nu se poate nici decum scuza crudelitatea trupelor turcești, cari retrăgându-seucid pe locuitorii nevinovați, dar totdeauna e bine să înveți din paguba altuia.

Și înainte de toate să lovească trăsnetul pe toți acei politicieni — ori sunt turci ori ba — cari vreau să construiască țara după sgărieturi din cărți, cu deosebire pe aceia să-i nimerească — încă din bună vreme — cari și în țările unde sunt o mulțime de naționalități, toate așa vreau să le orân-

duiască, ca în țările unde domnește acelaș popor și aceeaș naționalitate.

Ori și cum să fie însă, crudelitatea războiului acestuia numai atunci se va arăta deplin, când se vor cunoaște toate părțile lui. Și atunci se va arăta că în zadar am așteptat umanismul, care dela oameni nu l'am putut aștepta — dela puștile și tunurile din sistemul cel mai nou, că împușcând acum din depărtare mai mare, vor fi și morții mai puțini.

Chiar contrariul s'a întâmplat, ca și cu alte multe lucruri, ce le-am așteptat dela civilizație.

Pe timpul de glorie a renaissansului, când cel mai de căpetenie lucru era arma frumoasă, calul frumos și mișcările estetice ale oștirii. Cunoaștem un războiu în Firenza, unde numai unul singur a murit, acum însă în veacul nostru, când armele se socotesc mai umane, moartea seceră mii de vieți pe câmpul de luptă. Și de bună samă, că ostașii de azi, sunt mai eroi, ca cei de mai demult.

Cu puștile de astăzi pot începe războiul la o distanță de câțiva km. omul aproape nici nu se poate vedea, dacă nu se mișcă. Tunurile încep focul deja la 6 km. Dar ostașul trebuie să meargă înainte și înaintarea aceasta se întâmplă în ploaia de gloanțe de oțel, contra căreia încă n'au inventat parapleu. Dacă trebuie să se retragă aceasta se întâmplă pe lângă focul de tunuri al contrarilor. Consecința ultimă e, că dacă ambele părți sunt curagioase, încăpăținate, numărul ostașilor morți și răniți e uriaș.

Dacă confruntăm cărțile cu faptele un suris amar ni-se ivește pe buze.

După mișcarea grandioasă de pace și conferența dela Haga toată lumea tresăria de fericire, că iată mărutul seculu al XX-lea a pus capet aproape cu total războiului.

Și imediat după aceasta a urmat războiul cel mai sângeros, din câte cunoaște istoria universală, cu 160 mii de morți, fapta dela Mukden.

Iar acumă măcelul acesta infrișat.

*

Chiar așa paradox e și mișcarea de pace, cu care vreau să pună sfârșit războiului. Nu înțeleg aici pe aceia, cari din entuziasm uman voiesc să ajungă la pacea generală, — aceasta nu o vor ajunge curind. Insuflețirea lor nobilă va avea rezultatul, că în națiunile, cari se luptă va crea un umanizm mai mare, și aici vom vedea că scopul pe care-l doresc nu-l vor ajunge, ci vor câștiga chiar ce n'au dorit.

Socialdemocrații apoi, cari încă doresc pacea, chiar aceea nu voiesc, ce voiesc.

Partida aceasta revoluționară „poartă războiu contra războiului” și în Svițera vor ținea un congres mondial contra războiului, în care își vor exprima disprețul cel mai adânc față de uciderea în masă, numită războiu.

Cel puțin așa se scrie. Dar greu cred să aștepte pe cineva, care să-i creadă.

Socialdemocratismul e un partid revoluționar, care mărturisește pe față, că numai prin vărsare de sânge, se pot elibera clasele de jos. Scopul numai atunci și-l ajunge, dacă clasa dominantă e subjucată prin revoluție.

Părerea lor e aceea, că clasele domnitoare ale societății, chiar să vrea și nu pot scoate pe proletarii societății din sclăvie, tocmai de aceea chestia socială numai prin revoluție și vărsare de sânge se poate rezolva.

Istoria ne arată, că domnitorii absoluți ai popoarelor, precum și clasele, cari sunt la putere, dacă nu este vre-o putere, care să le steie în contră, sfârșesc de regulă prin

FOIȚA.

PRIN MUNȚII APUSENI.

Segaja, Belioara, Sălcuiale, Starea culturală, morală și materială a locuitorilor de sub „Dealul mare”, Porniri frumoasă, „Detunata”.

(Continuare).

În apropierea Segăji, cale de un ceas și jumătate e Belioara, un sat întemeiat de regele Bela, dela care și-a luat și numele de „Bélavár”. Că anume, care dintre acei regi cu numele de Béla a fost pe aici nu se știe. Numirea de „cetate” e tare potrivită, căci munții din jurul satului așa poziție au cât au putut face servicii bune în timp de bătae. De altmintrelea spun oamenii, că în patruzeci și opt mulți români s'au adăpostit pe aici și că au umblat chiar oștiri întregi. Mai potrivită pentru apărare sunt munții din partea stângă a văii „Sălcuiale”, cari prin înălțimea și poziția lor sunt foarte greu de urcat. Multă groază am dus până ce ne-am văzut deasupra lor, mai ales că pietrele, pe cari călcăm lunecau tare ușor de sub picioare. De deasupra numai punându-te pe foale poți privi în jos la vale, dar și în chipul acesta numai foarte cu greu. Au o înălțime de vre-o 1600 metri.

În șirul acesta de munți se află și-o peșteră mare, „Scărișoara” în care zic oameni, că în 48 mulți s'ar fi ascuns de groaza jafului, ce să făcea în toate părțile. Unii mai spun, că bieții Români se suiau pe munții cei mai primejdioși ca să nu-i prindă dușmanii, dar cu toate acestea nu scăpau nici aici, căci erau pușcați. Așa s'a întâmplat cu niște muieri, cari s'au suit pe un munte, că-i ca un părete și de unde pușcate fiind au căzut jos și au murit. În muntele ce se cheamă „Șesul Craiului” e peștera călugărului, în care își ducea traiul greu un oarecare Ioan-Nime nu prea știe cine a fost călugărul acesta. Unii spun, că ar fi venit din România, unde a săvârșit ceva omor, din care cauză a venit aici să-și ispășiască păcatul. S'a și chinuit aici bietul călugăr, căci în dricul iernii celei mai înfiorătoare umbla cam subțirel îmbrăcat și se hrănea cu ce da Dumnezeu. Vre-o 10 ani a trăit în peștera asta, de unde s'a dus nu de mult în altă parte. Acum cine știe pe unde-i vor putezi oasele. Un alt călugăr cu numele Szombatfalvi s'a ascuns în inima munților „dealul mare” și aici se cuprindea cu tot felul de lucruri bune. Între altele se zice, că știa pictura. Altarul bisericii din Belioara e pictat de el. Azi abea se mai observă. Școală nu este, căci cea care a fost mai curând se poate asemăna cu ceva bordeiu slab, decât cu o școală. Despre mersul treburilor școlare bisericesti și culturale din satul ace-

sta se spun adevărate povești. De prezinte stau slab Belioareni în toate privințele.

În drumul spre Poșaga dai de un izvor miraculos „Feredeu”. Pe la 12 oare din zi, spun oamenii, că iasă cu putere mare apă, s'aruncă în sus ca la un metru și cade prelingându-se la vale pe un părete de stâncă. Dacă în momentul, când iasă apă ar fi vre-un bolnav de față s'ar tămădui de orice boală ar pătimi. Unii știu spune și vindecări ce s'au făcut la izvorul acesta. E în partea dreaptă a văii „Sălcuiale”. Satul Poșaga e mai în rând și mai bine așezat, ca celea din jur. Are și oarecari întocmiri mai bune.

De aici pe o cale de hotar poți trece la comuna „Lunca”, un sat bine populat și așezat în partea dreaptă a Arieșului, a cărui vază e mărît prin deschiderea căii ferate.

Când ne-am văzut iar în apropierea Arieșului ni-s'au renoit puterile, căci printre dealurile acelea ne-a mai trecut din pofta de pribegie. Întârziând trenul, eare numai de vre-o săptămână a început să meargă, o luăm încet pe lângă șopotul lin al Arieșului și privim când la ridicăturile de munți din dreapta râului, cât mai ales la încovăieturile mari ce le face linia ferată pe lângă Arieș, fără să-i pese de ceva.

Sălcuiele în timpul din urmă au început să ia un avânt cultural destul de imbucurător. S'a format un despărțământ al Asociațiunii, care crește și se înalță văzând cu

subjugare și tiranizarea celor mai slabi. Și tocmai aceasta, adică lăcomia și slăbiciunea omenească e cauza războiului, și războiul fie intern sau extern va trebui să fie până atunci, până când oamenii nu vor stărpi din sufletele lor deoparte lăcomia, de altă parte umilirea sau lașitatea. Și poate nici nu ar fi bine să se ștergă până când nu am putea găsi altă garanță.

Putem vedea însă, că libertatea cetățenilor prin principiul democratic, răspândirea culturii și cu deosebire a iubirii creștine sunt în stare să constrângă clasele mai puternice și mai avute la ajutarea celor lipsiți. Nu e necesar așadar, că sfârșitul oricărei nașcări să fie războiul, numai oameni să se înțeleagă, încă din bună vreme. Și de aceea pe dreptul a zis Carlyle încă de mult, că războiul se întâmplă totdeauna din neînțelegeri. Și dacă turcii ar fi înțeles încă din bună vreme, că ei sunt mai slabi, s'ar fi încunjurat măcelul înfricoșat de acum.

Acestea toate-s bune și frumoase, dar ca socialdemocrații, partidul revoluționar să țină congres în contra războiului și măcelului, iată un fapt, care ne stoarce un zimbet amar pe buze...

În urmă: se pare că e în apunere și raportarea fidelă a lucrurilor de pe câmpul de luptă. O mulțime de ziariști, — cu deosebire germani — trimiși pe câmpul de luptă de marile ziare cu spese enorme, sunt reținuți în Constantinopol, ori foarte departe de locul unde se întâmplă lupta, apoi se cenzurează foarte strict telegramele, așa încât numai vestile acelea se divulgă, cari sunt pe placul cenzorului.

Chiar așa fac și bulgarii, țin raportorii la 30—40 Km. dela locul de operațiune. Complezanță se înțelege quantum satis. Le dau bine de mâncare și beut; ba și pat comod, uneori le permit să se apropie, așa

incât se aud bubuitul tunurilor, dar telegramele le scurtează bineșor. Lumea lăcomă de senzații așadară trebuie să se îndestuliască până acum cu telegramele oficiale militare. Invingătorii le răspândesc, cei bătuti tac. De altcum și aceștia mințesc destul de bine.

Tocmai faptul acesta îi socotesc de adevărat progres. Descrierile frumoase interesante și pe larg a războiului, conțin puterea sugestivă, care o au toate lucrurile mari și aceștia propagă bacilul pustiirilor și al măcelurilor.

Pe când acestea și așa se propagă destul de inte: și se pare, că omul „Social“ al veacului nostru e cu mult mai crudel, decât înaintașii noștri.

De-ar da Dumnezeu, ca drama din Balcani, dacă nu s'a putut încunjura, — cel puțin să-i folosiască — și să fie de învățătură tuturor.

trad. de „eta“.

O propunere*).

(În atenția Sinoadelor proxime protopopești.)

Noembrie 1912.

Sezonul Sinoadelor de toamnă protopopești din Arhidieceză, e aci. Și cum nouă preoțimii de pe întreaga întinderea arhidiecezii Sinoadele ne sunt singura ocazie de întrunire, singurul prilej, când putem și noi ca întrun chip constituțional să discutăm chestii ce ne privesc de aproape, cred că de astădată e bine să se sulezeze o chestie care dusă la îndeplinire, fără doar și poate. o să fie de mare ajutor preoțimei.

Preoțimea noastră întreagă, cu foarte puține excepțiuni toată subzistinta și-o asigură

*) Publicăm acest articol, fără a ne identifica cu cuprinsul lui.

pe urma muncii economice: cultivarea pământului, creșterea de vite etc. Cum însă toate aceste reclamă pe deoparte timpul potrivit de muncă, pe de altă parte reclamă bani, trebuie aflat chipul și modul ca preoțimea să-și poată valora aceste produse la vreme rentabilă; prin urmare să nu simțească lipsa de bani, pe urma căreia să fie necesitățile așideface produsele economice pe prețuri de nimica, suferind astfel pagube nespuse.

A putea spune cineva: preoțimea poate să se ajute foarte mult cu banii de congrua ce-i primește.

Foarte bine. Dar tocmai congrua e cercul vițios, în jurul căruia se învîrte propunerea ce să o fac.

Toate profesiunile primesc congrua anticipative, noi greco-catolicii români însă decursive. Aceasta încă n'ar fi mare încurcătură. Încurcătura provine din faptul că în loc ca aceasta congrua să se primească regulat la o anumită zi, ea să licvidează cu întârziere horibilă.

Se luăm cazul anului de față. Congrua pe semestrul anului curent e licvidată abia acum, când preoțimea noastră până la acest dat a trebuit să-și fi așezat toți băieții pe școli și toată recoalta anului viitor să-i fie dată pământului. Cum vara anului de față, în economie a adus atâtea calamități, preoțimea a fost adusă într-o încurcătură din care abia știe cum va scăpa și care poate să-i aducă la viitor pagube aproape ireparabile. Cunosc preot care îmi spune: Grindina mi-a zdrobit toată recoalta, ce a scăpat de grindină mi-e cu neputință să salvez din cauza prea multor ploii; grâu de sămânță nici un grăunț; credit de bănci eschis; congrua n'a sosit la vreme; ce mă fac pe viitor? Și desigur astfel de preoți vor fi cu sutele.

Toate acestea le vedem cu ochii și cred că e momentul suprem ca noi înșine să ne

ochii. La adunarea generală, ce s'a ținut tocmai când eram pe acolo s'a arătat mult și viu interes din partea a tot felul de inteligenți, ba și țărani s'au arătat într'un număr foarte frumos, chiar și din alte sate. Au fost de față și delegați ai altor despărțăminte.

În hotarul Sălcinei-de-jos sunt nește munți, cari pentru minunățiile, ce le ascund în sânul lor, sunt cercetați de mulți oaspeți, mai ales străini. Aici e o cataractă a văii Poienei, care cade dela o înălțime de 20—30 metri și împreună cu valea Ponorului se bagă într'un munte, din care iasă numai după cale de aproape 2 Km. Locul pe unde iasă un fel de peșteră mare și ciudată. În apă abea poți sta așa e de rece. În continuarea munților acestora e „peștera Bălaurului“, în care întri numai cu greu, dar înlăuntru e largă și încăpătoare, și sunt o mulțime de petrificații și figuri de tot felul. Dai de forma unui cap mare, despre care zic, că e cap de bălaur, apoi la un sfesnic mare, iar în fund de tot, la o distanță de 1 Km. și jumătate e o fântână, în apropierea căreia e primejdios să stai. Spun, că mulți s'au prăpădit, voinde să cerceteze locurile acestea. Sunt o mulțime pe boltituri, cât dacă nu-ți înșămni bine pe unde ai intrat nu ști pe unde să ieși. Las, că noi am cercetat-o pe la 9 ore seara, dar și ziua tot numai cu lumini poți merge înlăuntru. La câțiva pași dela peștera aceasta e un

părete de stâncă și'n el o spărtură mare, în formă de poartă, de aceea ti zic oamenii „poarta împăratului“.

E de mirat, că numai la puținii Români de ai noștri mai țin minte numirile acestea frumoase.

O formă adevărat impunătoare și măjestoasă are biserica gr.-or. din Sălcina-de-jos, care e făcută numai acum de curând. Deasemenea și școala te impresionează foarte plăcut, ceea ce numai spre lauda și cinstea harnicilor conducători și țărani poate servi.

Într'o zi de Duminică luăm și mergem mai departe. Treceam printre munți înalți cu păduri bogate, cari însă sunt în stăpânirea erariului, de aceea numai sărăcie aduc pe capul bietilor oameni. Și numai dacă-ți scapă vita în pășunatul oprit de loc ești pedepsit foarte aspru. Sărmanii țărani plătesc mereu la pedepse, de-i vai de capul lor. În Ofenbaia ne oprim la protopopul Gan, sub a cărui conducere înțeleaptă se fac multe lucruri bune. Biserica gr.-or. pe dinlăuntru te uimește. Puținii Români de aici sunt tare însuflețiți mai ales, că au în frunte și pe harnicul și inimosul notar Muntean, Frumoasă e și biserica rom.-cat.

În drumul spre Lupșa zărim câte-o biserică frumoasă. În Lupșa se simte un adevărat trai românesc. Afi biserici frumoase, școli bune, comercianți români și câte o întrunire românească, aduce mult

folos țăranilor, astfel e vâltoarea, unde vin din mari depărtări să facă țoale. Se vede, că sunt conducători, cari își pricep chemarea și oameni, cari știu să asculte de pozețele frunțașilor. Tot de Lupșa se ține și o mănăstire veche gr.-cat., unde pe vremuri au fost și nește călugări.

Dela Lupșa trecem prin 2 sate cu poziție frumoasă și ajungem în ziua următoare la mult așteptata stâncă la Detunata. Ploaia ce amenința ne face să ne oprim chiar la Detunata, unde e și un hotel pentru oaspeții, ce vin din toate părțile să vază aceasta stâncă minunată. E compusă din cristali mari de piatră, în formă de paralelogram, cari se desprind mereu din interesanta stâncă, până ce se va măcina cu totul. Înălțimea nu e mare, dar e arătătoare, cât ai tot privi-o. La poalele ei sunt o mulțime de cristali de aceștia, cari s'au desprins în cursul vremii și nu departe de aici e și un ghetar adanc unde și în căldurile celea mari te poți, răcori.

La Detunata vin mereu la oaspeți, mai ales nemți și unguri. Vezi numai venind la turiști din toate părțile cu straița în spate și cu o bătă lungă în mâni. E interesant, că și aici la hotelul de sub stâncă românească se vără pe încetul sovinișmul acela unguresc, de a vorbi numai ungurește cu oaspeții, ba și pe servitorii de român numai în limba aceea străină îi ascultă, cu toate că știu românește.

O de i-ar mai stămpăra pe soviniștii găzduitori tunetele și fulgerile, cari nu de puține ori se gîmbă pe la poalele și deasupra stâncei!

(Va urma).

gândim la vre-un mijloc, prin care am putea scăpa din astfel de încurcături.

Mijlocul ar fi următorul: în Blaj sunt atâtea fonduri, cari să administrează ca depuneri pe la institutele noastre de credit pe lângă 5%. De ce nu s'ar putea ridica un astfel de fond, de la cutare Institut de credit și să se pună la dispoziția preoțimii pe lângă procentul de 7 a contul congruei?!

Deci iată propunerea:

Sinoadele protopopești proxime să ia concluz, prin care roagă pe Preaveneratul Conzistor, ca fondul viduo-orfanal (ori o parte a lui) să se pună la dispoziția preoțimii cu 7% în proporția și accontul congruei.

Și aici unele explicații.

Fondul viduo-orfanal e al văduvelor și orfanilor de preoți, prin urmare augmentarea lui ne privește foarte mult. E al nostru.

Al nostru fiind putem fi ajutați noi înșine și-l putem și mări într'un chip mai simțitor decât până aci.

Acest fond, conform circularului 8092—1910 la anul 1909 avea depuneri la „Patria“ 62.419 cor. 23 fil. în 7 libele, la „Economul“ 2559 cdr. 58 fil., prin urmare aproape 65000 cor. Suma aceasta se fructifică cu 5%, prin urmare aduce interese 3250 cdr. Deschizându-se preoțimii un credit a contul congruei, până la suma de 65000 cor. pe lângă 7%, fondul ar câștiga 1300 cor., ceea ce nu e o sumă peste care să poți trece la ordinea zilei, ci e o sumă cu care să poate plăti cinstit penziunea unei preotese văduve cu 6—7 orfani și încă mai rămâne. Iar de altă parte noi preoțimea am câștiga câteva procente în interesele ce altcum ar trebui plătite institutelor de credit, în cazul când aceste institute ar avea bunăvoința și puțința de-a ne deschide un credit oare-care.

Și încă odată: acest fond e al nostru și alor ai noștri. Ionel

Corespondență locală.

Iubite Dle Director!

Vreau să ating în coloanele „Unirii“ o chestiune locală de la ordinea zilei și de o deosebită importanță. O fac, nu din dorul de a critica, ci condus de cea mai curată dragoste și de cel mai sincer interes pentru cauză, în credința că ridicându-mi glasul în coloanele Dvoastre voi găsi și pe mai mulți alții, cari să stăruiască alături, spre realizarea gândurilor ce mă preocupă.

Înțeleg: cestiunea *universității* (nu ar fi oare mai bine spus: *academiei*?) *populare*, inaugurate, zilele acestea, în orașul nostru. Ideea acestei academii populare s'a dovedit deja ca foarte potrivită vremurilor și împrejurărilor noastre. Dovadă este dragostea cu care publicul nostru a apreciat programul distribuit și căldura cu care a îmbrățișat conferențele de până acuma, ceea ce ne îndreptățește la celea mai bune nădejdi și pentru viitor.

Tocmai de aceea, cei chemați datori sunt, ca să dea acestui început bun toată atențiunea lor, cercând a înfătura anumite

greutăți și mizerii, cari au eșit la iveală până acuma și stăruind mai ales ca fructele frumoase ale acestei academii să fie făcute accesibile tuturor, oăroră se poate numai.

Să intru în merit. La ultima conferență a fratelui Ciura nu am putut să merg de la început. Conferența însoțită de proiecțiuni începuse deja. Se și simția carbidul schiopticonului de departe încă, (cel puțin din dreptul „Constmului!“) *terribil* era însă aerul în însăși sala conferențelor, în sala mare a casinei noastre. Se poate și închipui: cuptorul încălzit cu koks, îngrămădeala a 100—120 de persoane și pe deasupra carbidul sciopiconului. Întru adevăr e un adevărat atentat la igienă și la sănătatea proprie, să stai, în aceea sală, vreme de câte un ceas și poate mai bine, cât ține conferența, eventual și producțiile musicale ori declamatorice.

Ei bine! Nu ar fi cu puțință oare, pe lângă oare-care trudă și bunăvoință, ca conferențele acestea să se țină permanent airea, și anume în sala de gimnastică a liceului, care este mult mai înaltă, mai spațioasă, așa cât ea ar putea cuprinde întreg publicul, care azi este pus în situația fizice imposibile de a participa la aceste conferențe așa de frumoase. — Căci ori-cât de corespunzătoare scopului său ar fi sala cea mare a casinei, ea nu poate cuprinde mai mult de 100—120 de persoane. Iar numărul celor, pentru cari aceste conferențe prezintă un deosebit interes, este cel puțin îndoit, dacă nu întreit.

Cam 30—40 este numărul preoțimii și profesurimii noastre, cam 80—90 este numărul clericilor din seminar, peste 100 este numărul elevilor din clasa a VII-a și a VIII-a a liceului. Unde să încapă apoi și elevii institutului pedagogic, unde numărășii meseriași, pe cari aceste conferențe de sigur încă îi interesează, și în sfârșit nu putem exclude nici de cât pe reprezentantele sexului frumos.

Ori-cine trebuie să regrete, de pildă, că clericii noștri din seminar, între cari se află destui veniți de la licee străine, unde nime nu le-a pomenit măcar de existența unei literaturi românești, nu au putut să iea parte la frumoasele conferențe, a fratelui Dr. Rațiu, despre savanții români și a fratelui Ciura, despre poezii români.

După modesta mea părere, numai două mici greutăți ne stau în cale pentru ca conferențele academiei populare să poată fi ținute în sala de gimnastică: un *cuptor bun*, care să încălzească la vreme și în chip potrivit aceasta sală în timpul iernii și *niște bănci* cât de simple de o cam dată, ca publicul să aibă pe ce să șadă. Nu știu dacă actualele cuptoare ale salei de gimnastică sunt în stare să satisfacă primei cerințe. În caz contrar, gimnasiul însuși, în interesul studiului gimnastice, ar trebui să se îngrijască de puțința unei încălziri corespunzătoare. Cât pentru bănci, de asemenea ele sunt o necesitate de mult simțită, pentru feliurile serbări școlare ce au loc tot în sala de gimnastică. În cazul cel mai rău, din taxele benevole de intrare ale academiei po-

pulare — ori dintr'un apel la publicul nostru, s'ar putea satisface și acestei a doua necesități

Un *maiordom permanent* dintre domnii mai tineri, pe urmă, ar avea să îngrijească de încălzirea la vreme și de aranjarea băncilor, pentru fiecare seară de conferențe.

Atâta aveam de spus în cestiunea aceasta și să sperăm că — nu înzădar!

Mulțămindu-vă Dle director pentru ospitalitate, sum, cu toată dragostea scl.

Dr. Victor Macaveiu.

Nr. 1617/1912.

Concurs.

pentru ocuparea postului de conferențiar-cooperativ al Asociațiunii.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru ocuparea postului de conferențiar cooperativ al Asociațiunii, în următoarele condițiuni:

I. Conferențiarul cooperativ va avea să îndeplinească următoarele lucrări:

a) să propage prin scris, prin prelegeri, prin cursuri și prin editarea de publicațiuni ideea înființării băncilor sătești și a altor însoțiri;

b) să inițieze înființarea băncilor sătești acolo, unde e terenul prielnic, și să deie toate informațiile pentru administrarea și conducerea lor;

c) să compună și să îngrijească a se tipări statute tip, registre de contabilitate tip, formulare pentru actele de înregistrare, pentru procesele verbale, precum și alte tipărituri necesare administrației interne a însoțirilor;

d) să controleze activitatea băncilor și să adune date statistice despre mișcarea cooperativă de la noi;

e) va fi secretarul secțiunii economice a Asociațiunii.

II. Retribuția conferențiarului cooperativ va fi:

a) salariu anual de K 2400—, plătit în rate lunare anticipative;

b) cu ocazia călătoriilor va primi o diurnă de K 6— și cheltuielile de drum [în tren bilet de cl. II].

III. Ceice vor să reflecteze la acest post, să-și înainteze, până la 15 Decembrie nou 1912, comitetului central al Asociațiunii în Sibiu [str. Șaguna Nr. 6], cererile, însoțite de următoarele acte:

a) certificat de botez în limba română,

b) certificatele școlilor secundare și speciale ce le-au urmat,

c) certificat despre praxa ce au făcut-o,

d) eventualele lucrări, pe cari le-au scris sau publicat,

e) un memoriu scurt, în care să arete, cum au de gând să lucreze în cadrele Asociațiunii pentru intruparea ideii cooperative.

Conferențiarul cooperativ se va angaja provizor pe un an, cu începere de la 1 Ianuarie n. 1913.

* Sibiu, din sedința comitetului central, ținută la 2 Noembrie 1912.

Andrei Bârseanu m. p. Oct. C. Tăslăuanu m. p. prezident. secretar.

Deposit de fabricate de

Linoleu.

LEOPOLD HAAS în Cluj, piața
Mátyáskirály Nr. 11.

Își recomandă următoarele mărfuri: Linoleu veritabil de plută pentru tapetarea pereților; tapete fugative pentru prânzitor; fețe de masă din pânză cerată; ștofe de obdus sofe (otomane); dantele pentru credenț; șurțe de pânză cerată pentru copii și dame. Articlii de gumă, suposite de așternut, cotce, păpuși, piepteni, pălării de piele, șapci (chipie), călcăie de gumă, pantofi, ghetete de gimnastică, galoși scl. în asortiment foarte mare. —

Adresa e de moment. — Cereți Preț-curent. (41) 24—26

Noutăți.

Din cauza St. Sărbători de Joi (Arh. Mihail și Gavril) nrl proximo va apărea numai *Sămbătă*.

Știri personale. D. dr. V. Hâncu medicul nostru arhidiecezan, notificându-și diploma la universitatea din Budapesta, s'a reintors la Blaj, stabilindu-să aici în mod permanent. Fie binevenit între noi!

Din dieceza de Oradeamare. Pentru complinirea stațiunilor cantor-docentale mai jos înșirate se publică concurs cu termenul de 30 Noemvrie 1912: Dob, situată în districtul protopopesc gr.-cat. al Sătmarului; Șimand, în distr. protop. gr.-cat. al Șimandului; Mediša, în distr. protopop. gr.-cat. al Supurului de jos; Chilia, în distr. prot. gr.-cat. al Someșului; Popbicău în distr. Someșului; Șantăul mare, în distr. Orăzii mari.

Universitate populară. Duminica trecută la orele 5 seara s'a ținut a treia conferență vorbind plăcutul scriitor profesorul *Alexandru Ciura* despre poezii române.

Aceasta conferență a fost cercetată foarte bine. Saloale de lectură ale casinei române au fost îndesuite. Au fost reprezentate toate clasele sociale din Blaj: canonici, preoți, profesori, meseriași, studenți și un frumos număr de doamne și domnișoare.

Conferenței i-a premers declamarea poeziei de Vlăduță „*Unde ne sunt visătorii*” recitată de d-șoara *Miși Pop*.

Înfățișarea-i plăcută, dicțiunea clară și vocea-i sonoră pe lângă o pătrundere mai sigură i-ar asigura cel mai frumos rezultat în aceasta artă dificilă. A fost aplaudată. A urmat apoi conferența d-lui prof. Ciura. Intro limbă aleasă la înțelesul tuturor, cu multă pricepere desvâlță obiectul conferenței despre *poezii române*.

Începând cu bardul nostru național Andreiu Murășan ni-l prezentă ca pe eroul rededeptării noastre naționale, cari prin scrisul său a suflat un nou spirit de viață în iobagii din timpul său, continuă apoi cu neintreutul novelist *Ioan Luca Caragiale*, despre care conferențiarul promite, că mai pe larg va vorbi cu altă ocaziune. Amintește cu multă căldură de dragostea lui Caragiale față de noi ardelenii pe cari ne-a iubit din adâncul sufletului așa încât în drumul său prin Ardeal spre Berlin unde se stabilește, căuta a se opri în mijlocul pretinilor săi iubiți, interesându-să mai de aproape de nevoile și durerile noastre.

A urmat apoi pesimistul dar mai târziu credinciosul *Vlăduță* despre care conferențiarul vorbește cu mare venerațiune, prezentându-l, ca pe cel mai talentat poet al nostru.

În șirul ultim vorbește despre veselul și nemuritorul poet *Alexandri*. Genialitatea depusă în operele sale l'a dovedit de cel mai mare poet al românilor, căruia națiunea recunoșcătoare i-a ridicat monument neperitor la Iași.

Din operele acestor genii ai neamului românesc, conferențiarul a avut bunăvoința de a ceti din fiecare câteva strofe purtându-ne cu gândul în atmosfera curată și senină ai acestor eroi ai gândirii și ai scrisului românesc, iar ca succesul să fie mai desăvârșit portretele acestor bărbați au fost proiectate cu skiopticonul.

Așa a decurs aceasta instructivă conferență, care a produs în ascultători, nu numai o recreație binefăcătoare ci a deșteptat mintea și a încălzit inima, ca astfel să se desvâlțeze în publicul nostru o dragoste mai mare față de poezii noștri, a căror opere n'ar trebui să lipsească de pe masa nici unui intelectual român. În cazul acesta munca nobilă și desinteresată depusă de inbitul nostru conferențiar va fi deplin resplătită. Conferențiarul a fost viu aplaudat și aclamat cu puternice strigări de „să trăiască”.

Dorim ca și despre viitoarele conferințe să putem aduce astfel de știri îmbucurătoare.

Constituire. Societatea Academică „România Jună” în ședința plenară din 10 I. c. și-a constituit comitetul pe anul administrativ 1912—1913, precum urmează: **Prezident:** Eulampiu Slatineanu, colab. **Institut. Radiologic.** Vice-prezident: Nicolae Drugociu, stud. filosofie. **Secretar de externe:** Ștefan Suciu, stud. acad. com. **Secretar de interne:** C. cavalier de Zopa, stud. medic. **Controlor:** Alexandru Nyilvan, stud. acad. com. **Cassier:** Aurel Maniu, stud. acad. com. **Bibliotecar:** Gheorghe Bodnărescu, stud. ing. silvic. **Econom:** Eugeniu Casparovici, cand. absolv. medicină. **Secțiunea literară:** Prof. E. Rabenar, E. Slatineanu, N. Drugociu; A. Cotruș, Șt. Suciu. **Secțiunea muzicală:** A. Medrea, L. Nicorescu, T. Kavasy, V. Jurcu; **Comisiunea de revizie:** V. Mironciuc, G. Goanețiu, Trâmbițoni.

Advocat nou. Dr. Aurel Blaga, și-a deschis cancelaria advocațională în Cluj. (Str. Jokai nr. 3).

De toartă. Comandantul garnizoanei din Budapesta a dat oficerilor săi un strict ordin, prin care li oprește de a mai merge pe strade de braț cu cocșana. „Dacă un oficer — zice ordinul — e atât de bolnav și debil, încât e necesitat a umbla pe niști acățat de o damă, acela nu mai e apt pentru serviciu activ, prin urmare trebuie suprarbitrat”. Cuvinte, cari sună și altora.

Hărti Luiza, cunoscuta amazonă, care a pălmuit pe comandantul de corp din Cașovia Borovici Svetorey din Mișcolț a fost condamnată la 300 cor. pedeapsă. Procesul acesta de o senzație jidovească, încă nu s'a terminat căci Hărti Luiza a recurat.

4 milioane. Cu atâta s'au sporit patrioții noștri în cursul acestor 30 ani din urmă. Un record, pe care nu-l mai află iubite cetitor la nici un popor pe suprafața pământului. Nu te mira deci, că presa ungurească saltă de bucurie. Un spor de 4 milioane în treizeci de ani după șapte milioane! Peste o sută de ani un pui de alt neam nu vei mai afla în bătrâna Europei.

Posta Redacțiunii.

„Pentru neam și lege”, nu se poate publica, căci n'am dori să faci cunoștință cu procurorul nici Dta, nici noi.

Oradea-mare. Rugăm trimiteți cercuarele în plic deschis ca tipăritură, altcum noi plătim regulat câte 20 fil.

„Gânduri de toamnă” și „De ce?” vor urma pe rând.

„Nocturne”. Aprețim bunele DV. sentimente, dar manuscrisului trimis îi lipsește mult din ceea ce îi trebuie unei poezii.

A. B. Recunoaștem cu plăcere meritele ce le aveți pentru noi, — dar chiar la dorință mai înaltă nu publicăm discursurile acelea.

Dr. S. P. Veți avea în scurtă vreme răspunsul nostru.

MAI NOU.

La încheierea foii aflăm, că bula Christifideles graeci a sosit la Venerabilul consistor metropolitan, însoțită de ordinul de executare al guvernului.

Economie.

Rolul paserilor în gospodăria cultivatorilor de pomi

De G. Chelemen.

(Continuare și fine).

Scorbura așa gătită o întărim pe o scândură mai îngustă, și pe aceasta o întărim pe pomi, sau batem stâlpi de lemn anume pentru atârnaarea scorburilor. În luna Novembre tot cam pe al 10-lea pom punem o scorbura, dacă aceste în scurtă vreme ar fi ocupate, mai punem și altele.

Tufșurile din colțurile și marginile grădinei nu trebuie curățite de frunze, adecă frunza lor picată, trebuie lăsată acolo, căci altfel paserile se înstrăinează de tufș. — Unele paseri cum e de exemplu pițigușul numai odată scoate într-o scorbura, pentru aceea e bine ca în apropierea scorburei lui să mai punem, când se apropie timpul de a se oua, adecă nu mult după scoaterea primă.

În grădina unde vrăbiile se țin cu duimul e bine să punem scorburile mai aproape de trunchiu sau chiar pe trunchiu, ca astfel vrăbiile cari se țin mai ales pe virt, să nu alunge paserile folositoare din scorburi. Scorburile trebuie puse în partea spre răsărit-mează și mai bine să fie plecate cu deschizătura spre pământ, căci atunci nu intră apa în ele, în cas contrar intră apa și neaua așa paserea este silită să părăsească scorbura.

În acelaș timp adecă în luna Noemvrie trebuie să punem și unele adăposturi cu nutremânt sau alimente pentruca astfel paserile dând de masa așternută, mai ușor să se împretinească cu grădina noastră. La început atât scorburile dar mai ales adăposturile să le punem în locuri mai ferite de sgomot, unde să nu conturbăm cu nimic paserile dacă acele să așează la masă.

Care pasere a gustat din grăunțele uleioase, ca de exemplu floarea soarelui, sămânța de cânepă, sau grăunțe de sub ciur, acele nu mai trebuie chemate a doua oară, căci vin ele de bună voie la masă.

E bine să amestecăm grăunțele cu său de oaie, căci paserile adună cu plăcere grăunțele din său. La început, prin Noemvrie, punem nutremânt ca să se dedee paserile și să nu părăsească grădina, mai târziu în timpul iernei au lipsă de grăunțe, căci atunci nu ajung la nutremântul lor natural ce constă din vermi, și astfel pentru alinarea foamei și pentru ași putea câștiga căldura necesară a corpului au lipsă de grăunțe, căci astfel gerul le-ar stânge viața. E bine mai ales în timpul iernei să atârnam de un lemn ceva bucată de mortăciune, — și cât se poate nu departe de adăpostul cu masa așternută cu grăunțe, — căci astfel sburând în dreapta și în stânga în jurul mortăciunei, vrând nevrând dau cu ochii de grăunțe, și dacă odată au ajuns până aici nu trebuie decât să le punem grăunțe, căci vin ele de bună voie.

Paserile răpitoare arareori îndrăznesc a petrece în grădina cu pomi, și dacă se abat pe aici, se opresc pe vârful arborilor mai înalți fără a îndrăzni a se coborî până la adăpostul cu grăunțe.

Să nu credem că dacă vom da de mâncare paserilor ele vor înceta a mai strânge vermi; nu-și lasă obiceiul acesta căci anume pentru aceasta sunt create, dar când gerul iernii e prea crud și paserile

nu ajung la nutremânt natural de ajuns, de o parte pentru-ca să-și stâmpere foamea, de altă parte pentru a putea răbda frigul mai cu putere, le aprinde bine nutremântul ce le întindem, pe care dacă îl află la noi nu sunt silite a se depărta în alte părți, iar primăvara acești oaspeți ne sunt cei mai harnici ajutători în stîrpirea vermilor stricăcioși pomilor.

Un adăpost unde punem grăunțele nu e decât un șopru mic, unde așternem 2 mese, una mai jos alt adăpost mai sus. În ceea din jos masă așternută punem bucate ca să le vadă paserile de departe și astfel să scoboare acolo, de aici ușor dau și de masa de de-asupra care se află afund sub coperiș, unde nici vântul nici ploaia, nici neaua nu ajunge, astfel că dacă s'au învățat acolo bucurese se susțin în grădinile noastre. Toate aceste întocmiri dovedesc destul rostul paserilor în grădina de pomi.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După *BOLANDEN*.

Trad. de *Aurel B. Gajia*, profesor.
(Continuare).

— Îți mulțumesc pentru oboseală iubite Coligny! zise domnitorul. Voiu citi memoriul, dar argumentarea aceluia în consiliul de stat o voiu incredința-o ție. Îți spun însă pe sub ascuns, că trimisul spaniol e pentru aceea, ca să ne zădărnicească toate planurile.

— Se înțelege de sine, adause Coligny.

Aurel și bogăția lui Filip ne ademeneste pe supușii noștri. Roma s'a aliat cu Spania. Pontificele — după pacea dela St. Germaine — se plânge în scrisori lungi, că Franța va părăsi biserica creștină. La aceasta contribue planurile secrete a principelui Anjou și ale mamei, a cărei poftă după domnie ar voi să-mi șteargă chiar și independența de care dispun eu. Cu un cuvânt sunt multe neajunsurile și năcazurile.

— Aceste însă nu sunt în stare să nimicească planurile Maiestății Voastre, prin cari țintiti ridicarea și înălțarea Franței.

— Da voi face, o spun aceasta pe Dumnezeuul meu. zise regele foarte iritat. Sunt stăpânul Franței. Nu voi suferi nici o contradicere. Voiu zdrobi ori-ce opoziție. Politica pe care o urmez e mai luminoasă înaintea mea decât soarele. Și mie nu mi-ar fi permis să o în schimb fiind-că, consilierii mei au fost mituiți de o femeie și pentru-ca se opun dușmanii statului? Spun pe Dumnezeuul meu că acela, care va cuteza să-mi contradică, va peri de sabia mea.

— E lipsă singur de asigurarea voinții Maiestății Voastre. Atunci va fi zdrobită ori-ce opoziție. De altcum nici nu înțeleg cum poate să atace cineva așa un lucru clar! Un lucru pe care trebuie să-l primească de bună totți pretinții Maiestății Voastre și cu ei-dimpună Franța întreagă. Pentru Franța cel mai folositor ar fi lupta cu Spania. Aceasta ne-ar scăpa de sub tutorat. O țară așa bogată ca Spania, care are provincii și teritoare în toate părțile lumii, o țară din care soarele nici-când nu apune, nu-i permis să joace așa un rol. În felul acesta regele

francez ar ajunge vasalul superbului Filip din Spania. Cel mai catolic rege al Spaniei, se consideră de capul tuturor catolicilor din lume, întocmai ca și papa de cap al religiei catolice. Asupra popoarelor, în cele lunaști Filip e ceea-ce papa în privința spirituală. Egala politică cu Spania ar sili pe regele Franței să recunoască doi stăpâni: pe regele diu Spania și pe pontificele din Roma. O astfel de atârănare ar fi umilitoare de tot. Fiecare francez ar trebui să se irite și să se umple de ură, văzând că Domnitorul lor atrină dela regele Spaniei și dela pontificele din Roma. Din situația aceasta se poate scăpa singur un domnitor energic și curajos.

La auzul acestor cuvinte Carol s'a iritat peste măsură.

— O fac pe Dumnezeuul meu! Cu pontificele nu ne batem capul. Planurile lui Filip le vom zdrobi. Răsboiul vom purta cu Spania?

— Pentru-ca prin răsboi se scăpăm de supremația Spaniei e necesar să avem împrejurări favorabile, zise Coligny. Țările de jos sunt în stare de asalt. Să le dăm mână de ajutor, pentru-ca să se unească cu Franța. Câștigarea Țărilor-de-jos va face nemuritor numele Maiestății Voastre. Numele lui Carol IX. istoria îl va însemna cu litere de aur pentru posteritate. Și Franța e săracă în raport cu Țările-de-jos. Parisul e cu mult mai lipsit decât Antwerpen. În portul dela Antwerpen zilnic sosesc treisute de năi, din toate părțile lumii. Din Germania, Franța și Lotharingia, în fieștecare săptămână sosesc două mii de care încărcate cu povară. Și orașul Antwerpen e numai unul din cele treisute-cincizeci și opt de orașe ale Țărilor-de-jos. Unele din orașele aceste sunt în stare să dea și douăzeci de mii ostași în cas de lipsă. Sunt nenumărate și fabricile aflătoare acolo.

— Comerțul estins întrece pe toate a celorlalte orașe. Țările de jos formează statul cel mai bogat și mai impopulat din toată lumea. Acest stat Maiestatea Voastră îl puteți câștiga foarte ușor.

— Despre aceasta nu mă îndoiesc, zise domnitorul. În răsboiul pe care îl va conduce Coligny vom învinge Spania și Franța o vom face-o stăpâna Europei.

Coligny zimbi puțin. Își afla plăcere în faptul, că predominază asupra regelui și că el conduce politica statului și că în calitate de conducător al oștirilor franceze, în răsboiul cu statele streine se vor ridica la mare glorie.

— Din memoriu mai recomand Maiestății Voastre încă un alineat. Elisaveta din Germania fca lui Maximilian e regina Franței. Noi trebuie să ne aflăm în relații de pretinie cu protestanții germani. După moartea lui Maximilian, ginerele acestuia se va încorona de împărat.

— Iubite Coligny, ce fel de speranțe îți faci?

— Speranțe mari. Memoriul îți arată sigur calea cum s'ar putea câștiga coroana germană.

— Îl voi studia și mă voi bucura în sufletul meu.

— În fine încă o rugare Maiestate! zise Coligny. Ași dori să merg câteva zile în Chatillon și de aceea îmi cer concediu.

— Nu bucuos îți permit! De altcum mergi dar nu rămâi mult. Politica pretinde mereu prezența d-tale. Trebuie să facem

pregătirile. Nime nu știe aduna oștire mai bine ca d-ta.

Pe admiral l'a petrecut prin toate odaile și chiar prin foisor.

Un singur nor ne umbrește planurile noastre, zise Coligny.

— Și care-i acela?

— Roma! Italia se va alia cu pontificele și ne va zădărnici ori-ce plan.

— Ah, Roma e puternică singur asupra acelor, cari cred în puterea ei! zise regele. Din parte-mi ușor mă deslipesc de el mie mi-e destul Coligny. Dacă papa se va încăpățina și pe mai departe, voi face așa cu el cum a făcut Henric VIII. din Anglia.

— Aceasta ar însemna mărirea Franței, zise Coligny.

— La cea mai apropiată revedere, adause Carol.

După aceasta Coligny a dispărut.

Regele cugetându-să la planurile mari făurite de Coligny s'a reintors în odaie. În reintoarcere a fost conturbat de Serra.

— Ce faci aici l'a întrebat regele? căruia îi plăceau mult glumele lui Serra.

— Mă frământă gândurile!

— Să-ți pierzi vremea cu gânduri? E nebunie zise regele rîzând. Ce spun gândurile tale?

— Acele îmi șoptesc, că pentru regele e mai bine dacă e locotiitorul lui Dumnezeu, decât tatăl unui om cu două fețe.

— Cu două fețe? Ce fel de om e acela?

— Pe omul acesta păgânii l'au numit Ianus iar francezii îi zic Coligny. O față de al lui Ianus arată pace, cealaltă răsboi, întocmai așa și cu Coligny, care deodată simulează și credința și necredință. Cugetă-te bine numai nu spun eu adevărul?

— Ești un nemernic, ce meriți să fi sbiciuit.

— Oare așa să fie, când așa ceva îmi șoptește glasul Franței întregi? De altcum nu-mi frică de sbiciu. Eu știu ceea-ce spun învățații: la curtea regească a fi sbiciuit înseamnă a fi distins.

— Ești adevărat nebun.

— Pentru-că spun adevărul?

— Argumentează-ți spusele, ori vezi pe dracul.

— E ușor să o faci cu un supus al tău dela curte, dar cu un nebun? Coligny pentru necredință ar fi meritat să fie chiar spânzurat, pe când Maiestatea Ta îl numește iubite și scumpule.

Lui Carol i-a trecut imediat mânia când a văzut cum și-a schimonosit nebunul față.

— Te-ai scăpat ușor, zise surizând. Chiar pentru aceea permit ca tatăl-tău în ori-ce împrejurări să fie locotiitorul lui Dumnezeu.

— Cui permite așa ceva Maiestatea Voastră?

— Cui? Nebunului de Serra! Azi nu nu mi-se impare de tine. Ești tare molestător.

— Causa e aierul din Louvre, zise Serra. Cu atât sunt mai vesel afară de Louvre. În întreg Parisul oamenii umblă tot o fugă și aceasta o fac singur din curiositate.

— Din ce fel de curiositate?

— Pentru tine.

— Și?

— Pentru-că te-ai aliat cu dușmanii tăi împotriva prietunilor tăi, proprie cu

protestanții împotriva catolicilor, sau cu ostirea cea mică a răsculaților împotriva Franței.

— Cine o spune aceasta? întrebă regele.

— Toate străzile din orașul tău chiar și vrăbjiile de pe coperișul caselor.

Carol s'a dus mai departe cugetându-și la ultimele vorbe a nebulului Serra.

— Popor, popor, care-i acest neam, ce voiește să-mi subsape calea gloriei mele? zise domnitorul închizând ușa dela odaia lui de lucru. Nu cunosc popor care să-mi contrazică. Cunoasc singur supuși, cari mă ascultă. Din toate părțile îmi șoptesc, că poporul murmură împotriva mea. Chiar și nebunul a spus-o și acela totdeauna spune numai adevărul. Ce voiește poporul? Sunt eu tatorul lui? Trebuie ca să-l rog pentru preținția lui? Trebuie să-i cunosc întâiu pe aceia, cari îl atâță la resvrătire. Coligny are dreptate: totdeauna pontificii au răsculat popoarele împotriva domnitorilor lor. Deci avem cu o cauză mai mult ca să ne desfacem de Roma. E curat adevăr: protestantismul va elibera pe regi de Roma, îi face papi în țările lor și stăpâni ai bisericii statului. Ei vor fi adevărați suverani. S'a apropiat de masă, a luat memoriul în mână și a început a-l citi dar nu dela început, ci dela fine.

— Ah, e admirabil! A strigat pe urmă.

Maiestatea Voastră veți ocupa un atare teritor, cu care nu se poate asemăna nici o provincie de a Franței, nici în ce privește mărimea, frumuseța și nici avuția, popularitatea și bogăția orașelor. Dela Țările-de-jos vei avea un câștig cel puțin de un milion de franci. Și dacă vei ajunge în posesiunea acestuia, atunci dușmanii se vor teme și preținții și aliații te vor preamări. Înaintea Maiestății Voastre va fi deschisă calea pentru-ca să fii cel mai mare principe al creștinătății întregi.

— Pe Dumnezeu meu voiu fi acela! zis Carol. Ce frumos e să fii cel mai mare principe al tuturor creștinilor.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

Elemente din liturgică de Stefan Rogianu. Lipsa acestei cărți pentru școala populară era foarte simțită, cum e și aceea a unei istorii de-a bisericii unite, și ne bucurăm de apariția ei, căci în chipul acesta se familiarizează toți elevii școlii populare cu cunoașterea și însămănțarea singuraticilor părți din sf. liturgie. Prețul ar fi putut fi mai mic.

Isprăvile lui Păcală de P. Dulfu, carte premiată de Academia română, ed. III revizuită și sporită cu întâmplări noi. Această frumoasă epopee națională, împodobită cu multe ilustrații apărută în editura librăriei Săteea având aproape 200 pag. se vinde cu prețul de 1 cor.

Patriarhul Ciril Lukaris, dr. Vas. Loichita. Pentru o personalitate așa de marcantă cum a fost Ciril Lucaris ne pare prea mic studiul acesta de 25 pag. care și așa nu e decât spicuri din felurite scrieri.

„*Ramuri*“ nr. 15—16 revistă literară bilunară, cu următorul sumar: C. Ș. Făgețel, Ajutorarea „unui iubit scriitor“, I. U. Soricu, Mama, poezie. Ioan Dragu, Vocația Domniței. Const. Argeșan, Pe țarm, poezie. D. Tomescu, Clarificarea unei epoci literare. N. Vasiliu, Când am plecat, poezie. Apostol D. Culea, Cetatea lui San Marco, Venetia. I. M. Marinescu, Nero, poezie. Ioan Dragu, Puterea dorinței. G. Rotică, Cântec, poezie. Vasile Stoica, Catren, poezie. T. A. Naum, Rostul cultural și social al studentimei. V. Stoica, Răvaș, poezie. I. N. Părvulescu, Zi de toamnă, poezie. L. Marian, Artiști și critici, traducere. M. Nicolau, Eu mi-am sădit în suflet, poezie. Picoteală, Din vremuri trecute. Mihail I. Pricopie, Tilda haïens. Cronică.

Romanul Cerului, astronomie pentru toți de V. Anestin. Sunt mulți cari cred, că pentru a cunoaște misterele bolții cerești îți trebuie studii matematice superioare. Nenumăratele scrieri astronomice populare din toate țările culte, dovedesc contrariul. În „*Romanul Cerului*“, dl Victor Anestin a înzistat numai asupra noțiunilor cari pot fi înțelese de oricine, fără nici o pregătire specială. „*Romanul Cerului*“ e o călătorie instructivă prin lumea solară și aceia a stelelor, călătorie ușoară și plăcută, care familiarizează pe cei cari o întreprind cu mărrețul univers din care face parte Soarele și Pământul nostru. Întâlnim în calea noastră alte pământuri, dăm peste lumi cari poate nu sunt locuite, iar altele cari acum abia încep să plămădească viața, dăm apoi peste alți sori, peste sori gigantici, dulcii, sau triplii și diferit colorați; întâlnim îngrămădiri de stele fără număr, sau nori gigantici din care se nasc sori.

Autorul „*Romanului Cerului*“ e un bun cunoscător al cerului, pe care-l studiază de ani de zile cu lunete de diferite mărimi și la sfârșitul scrierii acesteia dă și indicațiuni asupra modului cum poate fi studiată bolta cerească, cum și asupra amatorilor—astronomi din România, al căror număr sporește mereu.

Prețul 60 bani, de vânzare la librăria editoare Leon Alcalay, București.

„*Luceafărul*“ nr. 30, cu următorul cuprins: Y. E rândul nostru acum... E. Pitiș, Cântec, poezie. I. Dragoslav, O icoană a vremii. Radu S. Dragnea, Fragment din „*Critica rațiunii pure*“ trad. de M. Eminescu. Vas. Al. George, Toamnă, poezie. C. N. Mihăilescu, O protecție. Dr. G. Oprean, Învățătorimea română din Sălăgiu. M. Cuntan, Spune-mi... poezie. I. Agârbiceanu, Povestea unei vieți, roman. Dări de seamă: Dan Spătaru, Marele lexicon Révai. V. Mihăilescu, O. Bănescu: Un poem grec vulgaire relalif à Pierre le Briteux de Valachie. Cronici: Ion Brad, Răsboiul din Balcani. I. B. Tractatul de pace dintre Italia și Turcia. Adrian Corbul, Despre gustul literar în Franța. Dr. G. Oprean, Gazeta învățătorilor. Insemnări: Congresul național-bisericesc al mitropoliei române-ortodoxe din Ungaria. Teatrul Național din Craiova. Confrății din Regat. Un anumit... Pentru „*Cultura creștină*“. Provincialul vorbește... O carte bună. Din carnetul unui dascăl. Dela adunarea „*Asociațiunii*“... Ilustrațiuni: O. Spaethe: Fragmentul din bustul lui Gh. Barițiu, Cocolaș, bronz.

Monumentul independenței al orașului Giurgiu, Monumentul Puterilor (1877—78), Monumentul lui Gh. Barițiu ridicat în Sibiu.

„*Administrație bisericească*“. Cartea aceasta e o colecțiune bogată de legi, ordinațiuni, normative, adunate laolaltă în ordine sistematică, din actele sinoadelor diecezane din toate patru diecezele noastre din circularele ce servesc ca normative în toate patru diecezele aparținătoare Provingiei noastre metropolitane, din legile pol. bis. scl. Cartea aceasta de mare folos. Preasăntii noștri Arhieri au recomandat-o cu toată căldura Veneratului nostru Cler. *Circularul metropolitan* din 26 Martie 1912, Nr. 10230—1911. zice între altele: „Foarte puține vor fi afacerile bisericești și școlastice, referitor la cari nu dă inviațiuni de lipsă cartea aceasta, lucrată cu multă sîrguință, fiind cu luare aminte la toate izvoarele, din cari pot să se cunoască felurii rami ai administrațiunii bisericești din provincia noastră. De aceea o și recomandăm Veneratului Cler arhidiecezan pe lângă observațiunea, că ea se poate procura și din banii bisericilor“. — *Ilustritatea Sa Dr. Vasile Hossu* noul Episcop al Gherlei zice: „De cartea aceasta în adevăr a fost lipsă, și aparițiunea ei aievea implinește o lacună. Fără de acest op aici nu se poate închipui un oficiu parohial ori protopopesc“. — *Ilustr. Sa Dr. Dem. Radu* Episcopul Orăzii-mari a dispus ca cartea aceasta să se procure în toate oficiile parohiale din Dieceza Sa. — Cartea are un conținut vast de XVI+763 pagini în 8° mare, și se poate procura dela autorul: Ioan Geț protopop gr.-cat. în Oradea-mare—Nagyvárad, Sztaroveszky—uteza nr. 6. Prețul unui exemplar legat în pânză este 12 coroane și 76 fileri porto postal, iar al unui ex. leg. în piele 15 coroane, și 76 fileri porto postal.

Verbele auxiliare: sunt, am, voiu, de dr. Octavian Prie profesor gimnasial în Blaj. Se poate comanda la librăria seminarială din Balázsfalva—Blaj. Prețul 60 fil + 5 fil. porto.

A apărut: *Elemi Népiskola Ertésítő könyvecke* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.

Posta Administrațiunii.

Am primit și quităm abonament. dela: *Petrilaca rom.* pe 1912. *Bogata rom.* pe 1912 pătărul ultim. *Chizdia* pe 1912. *Hărtău* pe 1912 sem. 2-lea. *Aiudul super.* pe 1912 sem. 2-lea. *Rév* pe 1912 sem. 2-lea. *Gr. S. Simleu* pe 1912 pătărul ultim. *Sântă Măria* (tr. Bilia) pe 1912. *Orșova* (tr. Reghin) pe 1910. 1911 și 1912. *Cugir* pe 1912 sem. 2-lea. — *Tohan*. E drept, că în an. 1912 sau făcut două plătiri; dar în 1911 s'a făcut numai una, și anume în 17/3 pe sem. 1-iu. Deci o plătire din estan s'a scotit à Conto an. 1911.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Abonații!

Pocăitii

Cea dintâie lucrare românească asupra acestei secte. Cartea e provăzută cu indice și registru alfabetic, din care la orice întrebare află răspunsul cuvenit.

PREOȚILOR! Aveți predicile gata împotriva pocăitilor! Manual indispensabil!

Abonament la autor până în 10 Noemvrie st. v. 2 cor. + 10 fl. porto. A se adresa la:

Dr. Nicolae Brînzău

[110] 1—1

paroh Vulcan.

Sprîjiniți literatura bisericească!!!

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.
Telephon 88—99.

Biu central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körút 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

(8) 43—52

Director-șef

Dr. Cosmutza.

Capital social Coroane 1.200.000.

Telefon Nr. 188.

Post sparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii: **Parteniu Cosma**,
directorul executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății.

Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

»Banca generală de asigurare« dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire, că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“

Sibiu—Nagyszeben. Edificiul „Albina“.

(1) 45—52.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomanda

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
începând anul 1911	K. 5,275,798.23
Capitale asigurate pe viață achitate	5,146,558.86
Starca asiguratilor cu sfârșitul anului 1911	foc „ 127,763,744.—
	viață „ 10,931,322.—

Fonduri de întemeiere și de rezervă . cor. 2.520,492.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5 115—?)

Oleiu de mașină!

A v i z! Oât de curând îmi pun în lucrare Fabrica de sistem american pentru producerea oleiului de mașină.

Prima fabrică de felul acesta pe întreg teritoriul țării. Tot soiul de oleiuri pentru mașini și cilindre de toată calitatea.

Pe calea aceasta îmi ieau voie să atrag atențiunea

Consumenților de Benzin

asupra stabilimentului meu pentru

Rectificarea Benzinului,

clădit din nou și aranjat conform progreselor celor mai nouă ale tehnicii moderne. Cu ajutorul acestui aparat pot să fabric benzina de calitate primă și cel mai fin, de două-ori destilat, pentru mofoare, pentru automobile, benzină pentru curățitul petelor, de mai multe calități, de cel lipsit cu totul de miros, chiar și spre scopuri de apotecă; apoi gazolin (spre scopuri de luminat), hidrur (pentru dezvoltarea gazului) extract de benzin și surogat de terpenin. Aceste produse ale mele de prima calitate, le recomand stimaților cumpărători, pe lângă un preț moderat, și un serviciu punctuos și repede.

Petrol regesc și de salon, de cel mai fin!!

Tot felul de produse petrolifere: Oleiuri pentru mișcarea motoarelor, pentru încălzirea locomobilelor și oleuri pentru unsul mașinelor!! Oleuri pentru încălzitul odăilor!!..

Fabrica rafinării de petrol alui

BÁRUCH IEREMIAS

(104) 8—10

în MAROSVÁSÁRHELY.